

צורבא מרבנן עביד דינא לנפשיה. פי' אפילו צורבא מרבנן דבעי לאזדהורי טפי אבל הוא הדין איניש דעלמא וכל שכן הוא וכדאסיקנא בבבא קמא פרק שני (ב"ז ב.) דעביד דינא לנפשיה אפי' במקום דליכא פסידא כלל.

דהו סגו שומעניה. פי' שהיה פרוץ קצת בזימה ולא היה שמועתו טובה כי היה מתיחד עם הפניות והוא כיעור גדול לצורבא מרבנן.

אמר רב יהודה היכי נעביד נישמתיה צריכי ליה רבנן. פי' ואע"ג דקיי"ל מנודה שונה ושונין לו הני מילי ברחוק ד' אמות, וגנאי הדבר לתלמידים, וזהו שנתרחקו תלמידיו של ר' אליעזר כדמוכח בסנהדרין (ס"ח א'), ואמר להם עד עכשיו למה לא באתם, ואמרו לא היה לנו פנאי, כדי לחפות על עצמן.

לא נישמתיה קא מיתחל שמא דשמיא. פי' לכסות על עוברי עבירה, ועוד דאמרי קא מחנפי רבנן אהדדי.

אמר ליה הכי אמר ר' יוחנן כי שפתי כהן וגו'. כלומר הלכך משמתין ליה ואע"ג דהא מצריכי ליה דהא אסור ללמוד תורה מפיו.

ואתא נמי איהו בהדייהו. פירשו בתוספות בריחוק ד' אמות.

לא בדידך בדיחנא כו'. ונראה מכאן שיותר לדבר עם המנודה וכדכתיבנא לעיל (ט"ו ב.), ואם פירשו ב"ד שלא לדבר עמו הכל כפי מה שפירשו כדכתיבנא לעיל (ט"ז א').

גברא רבה כרב יהודה ליכא הכא דלישרי לך. פי' ואנן בעינן שקול כמותו, זיל לגבי נשיאה דלשרי לך, פי' כי הוא ובית דינו יכולין לשקול עצמן כנגדו, ומכאן נלמוד כי רב יהודה ור' יהודה נשיאה בזמן אחד היו, ויש לפרש דהיינו דאמרינן (ברכות ל"ג ב.) על רחבה דדייק וגמר שמעתתא מפומיה דרביה דאמר אמר ר' יהודה, משום דמספקא ליה אי מרב יהודה או מר' יהודה נשיאה, ואע"פ שכבר פירשנו בה במקומה פירושים אחרים.

שפחה של בית רבי לא נהגו קלות ראש בנידויה ג' שנים. פי' שלא היה אחד שירצה לשקול עצמו כמותה, ואילו רבי לא היה קיים, ונשיא (שהוא) מתיר את הספקות אבל הודאות שהוא מכיר אינו מתיר.

טרקיה אמתיה. יש שפירשו על דרעיה, ויש שפירשו אמתיה ממש כשהיה נפנה מדה כנגד מדה.

למערתא דדייני. פרש"י ז"ל ראשי ב"ד כלומר שעושין דבריהם בדין, ובתוספות יש שפירשו מערת הנידונים שכבר קיבלו דינם ונתמרקו עונם.

כך הגירסא דעבד כר' אלעאי. פי' לכך קבלוהו במערתא דדייני מפני שהתלמיד הזה כבר עשה כדברי ר' אלעאי אלא דלא הוה מצי כייף ליצריה, וכיון שכן שנתנדה והוא אומר שמתנחם מחטאיו ראוי היה לקבלו.

וזה שנתעסקו בקבורתו ואילו לעיל (ט"ו א') אמרינן דמי שמת בנידויו ב"ד סוקלין את ארונו, יש אומרים דצורבא מרבנן שאני, והנכון דהתם שזלזל בנידויו ולא חשש לחזור בתשובה ולא לפייס שיתירוהו, מה שאין כן בזה.

ויעשה מה שלבו חפץ. כבר פירשתיו במקומות אחרים. (עי' קדושין מ' א').

כאילו דוחק רגלי השכינה. פרש"י ז"ל דכתיב לא יגורך רע (עי' נדה ל"ג ב.), והנכון שאומר אין ה' רואה.

במכה בנו הגדול הכתוב מדבר. פי' אף בזה הכתוב מדבר אע"פ שמתכוין ליסרו, ונראים דברים דלא גדול גדול ממש אלא הכל לפי טבעו שיש לחוש שיתריס כנגדו בדיבור או במעשה, כי אפי' לא יהא בר מצוה אין ראוי להביאו לידי מכה או מקלל אביו אלא ישתדלנו בדברים, ומשום דאורחא דמילתא דבגדול שכיח כי הא נקט גדול.

שלו נידוי שלך אינו נידוי. גרסינן בירושלמי (ה"א) הדא אמרה המנדה את שאינו צריך נידוי ונידהו נידויו נידוי, פי' של שני, וגרסינן נמי התם הדא אמרה העושה דבר שלא כשורה צריך נידוי, ואיכא למידק והלא ריש לקיש כדן נידהו כיון שהיה אוכל פירותיו שלא כדן

2

אמר רב יוסף האי צורבא מרבנן עביד דינא לנפשיה במילתיה דפסיקא ליה פ"א אי קים ליה שחברו חייב לו ואינו רוצה לפורעו רשאי לנדוהו עד שיפרענו. היכי לעביד לישמתיה כלומר להחרימו.

צריכי ליה רבנן ואמרינן לעיל לא נשכר ולא נשכרין לו לא שונה ולא שונין לו וכו', וא"ת ינדוהו ותנן מנודה שונה ושונין לו וי"ל דעל עבירה לאו בר נידוי הוא משום דלית ליה זמן ל' יום אלא בר שמתא עד יום מותו אם לא ישוב.

עיין ביה בדיניה אי מיבעי ליה למשרי ליה כלומר אם יתכן להתירו.

ומה שפחה של בית רבי לא נהגו לה חכמים וכו' הקשה הראב"ד ז"ל ולמה לא התירתו בתוך ג' שנים וא"ת כבר מתה והיא היתה גדולה מכל החכמים שבאותן הדורות והיא איכא התם נשיא והוא רבן גמליאל שמתיר את כולן כדאמרינן נדהו ולא ידע מי נדהו ילך אצל נשיא וכו' תירץ ז"ל דהא דאמרינן דנשיא מתיר דוקא הספקות כגון שלא ידע מי הוא המנדה דאזלינן בספיקא בתר רובא ורובא דישאל לא שקלי להדי נשיא. אבל כשמנדה ידוע והוא חשוב כל אדם מתיירא מלשקול עצמו כנגדו שאם שוה לו בחכמה שמא אין שוה לו ביראת חטא ולא בגדולה ולא במנין שנים. וכיון שכן צריך החכם לדקדק כשירצה להתיר מה שאסר חברו שהרי נתירא אותן הנשיאים מלהתיר נדוי של רב יהודה והשפחה. ועוד תירץ ז"ל שהיא היתה קיימת ועל זה לא התירתו לפי שלא נתחרט אותו האיש על העבירה ולא בא לפניו ולא לפני ב"ד שיתירו לו שמתא שלה ואע"פ שנתנו חכמים שיעור לנדוי ולנוזיפה כדלעיל אבל לשמתא אין בו זמן עד שיתודה חטאו. ואפילו מתה היא השפחה החכמים רשאי להתירו כל זמן שיתחרט. והכי איתא בירושלמי דגרסינן התם הדא אמרה העושה דבר שלא כשורה צריך נדוי. ר' שמעון בן לקיש היה מעיין תאנים בכרכרית אתון לסטאי גבין מנהון בלילה וכו' הדא אמרה המנדה את מי שאינו צריך נדוי וחזר ונדה אותו נדוי נדוי. ומי מתיר ולא כן תניא מת א' מן המנדין אין מתירין לו אמר ר' יהושע ב"ל הדא דתימא בשאין שם נשיא אבל יש שם נשיא הנשיא מתיר. ר' יעקב בר אחא מעשה באחד שמת אחד ממנדיו ולא התירו לו ולמה לא התיר לו נשיא בשלא חזר בו ע"כ. נמצא כי לא היה מגריעות הנשיא וחשיבות המנדה אלא מפני שבעל העבירה לא חזר בו.

למערתא דחסידי ולא קבלוהו פירוש שמצא עכנא כרוכה בפתח המערה ולא הניחתן להכניסו לשם.

ויעשה כל מה שלבו חפץ פ"א לא שיתיר לו לעשות עבירה בסוף אלא כך אמר יתענה בשחורים ובגלות ואני ערב בדבר שאם יעשה כן יכוף את יצרו שכיון שגלה ממקומו ולבש שחורים אין יצרו מתגבר והיינו דאמר ויעשה מה שלבו חפץ כלומר יעשה מה שיכול שהרי הוא נכנע. ואם יתגבר עליו יצרו אחר כל זה ואינו יכול הוא לתקפו מוטב שיעשה החטא במקום שאין מכירין אותו ואל יתחלל שם שמים בפרהסיא. וזה האיש כך עשה כדי לכוף את יצרו ומש"ה קבלוהו במערה דדייני ומ"מ שמתיה דגברא רבה דכותיה מיבעי ליה למיכף יצריה בדוכתיה. א"נ ל"ל דלבתר דשמתיה עבד כר' אלעא. ומפני שעשה תשובה קבלוהו. ואפ"ה במערתא דחסידי לא קבלוהו כיון שלא נתגבר על יצרו במקומו והוצרך לכך.

שלו נדוי ושלך אינו נדוי ומהא שמעינן דכל מי שנדה לאחר שלא כדן והפך לו המנדה את נדויו עליו שהראשון צריך היתר ולא השני ואע"פ שהראשון גדול מהשני.

והמנדה על תנאי אפילו נתקיים התנאי מעצמו ולא ע"י המנדה. כיון שלא גילה דעתו אם הקפיד על תנאיו או לא, צריך הפרה כדאשכחן ביהודה גבי בנימין כדאיתא במסכת מכות פרק אלו הן הגולין.

והמנדה לאדם בפניו, צריך היתר בפניו, ולא שישלח לב"ד שהוא מתחרט ויתירו, אבל אם נדהו שלא בפניו שלא רצה לבא לב"ד מתירין אותו בין בפניו בין שלא בפניו וכן הנשבע שלא לצורך ומוציא שם שמים לבטלה חייב נדוי ואם שמע חברו ולא נדהו הוא בעצמו יהא בנדוי. ומ"מ מותר להתירו מיד אע"פ שלא יתחרט דהאי נדוי גערה בעלמא הוא והכי איתא בנדרים פ"ק.

באושא התקינו וכו' אין מנדין אותו כלומר בפרהסיא. אלא אומרים לו הכבד ושב בביתך והוא יבין ויעמוד בביתו שלשים יום ולא יצא לחוץ.

חזר וסרח מנדין אותו בפירוש ובפרהסיא ולא ישאו פניו.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות נידוי וחרם סימן שלד

3

היאך נוהגין עם המנודה או המוחרם, ועל מה מנדין, ודין התרתו, ובו מ"ח סעיפים.

סעיף א

א] העובר א על דבר איסור, ב] מנדין אותו לאלתר. הגה: ג] אבל מכה ממון, אין מנדין אותו, עד שיתרו בו ג' פעמים, והיינו ב' ה' ב' (טור) מן הבית דין, כמו שיתבאר בח"מ סימן י"א. ג] ואין נדוי פחות משלשים יום; ואם אינו חוזר בו, שונים לנדוהו לאחר שלשים יום. ואם אינו חוזר בו, ד ממתינים לו עוד שלשים ומחרימין אותו. ד] אפילו פגע הרגל בתוך שלשים יום, אינו מבטל אותו. בד"א דנידוי שלשים יום, ה בנידוי דידהו, אבל נידוי דידן] כנזיפה דידהו, שהיא ז' ימים; ונזיפה דידן, חד יומא. הגה: ה] ומנדין למי שהוא חייב נידוי, (א) <א> {א} ואפילו יש לחוש שעל ידי כן יצא לתרבות רעה, אין לחוש בכך (פסקי מהרא"י סימן קל"ח).

סעיף ב

המנודה, ו אין יושבין בד' אמותיו, חוץ מאשתו ובניו. (ג] ויש אומרים אף בני ביתו, שרי) (טור ופת"ה סימן רע"ו) (ויש להקל). ו] ואין אוכלין (ושותין עמו) (טור) ו] ואין מזמנין עליו. ואין כוללין אותו לכל דבר שצריך עשרה. הגה: <א> אבל אם לא נדוהו בפידוש, ט אף על גב שהוא עבדין או שעבר על גזירת צבור, מצרפין אותו למנין י' להתפלל עמו (ריב"ש סימן קע"ב ומדכ"י ריש שבועות שתיים והגהות אלפסי פרק אלו מגלחין). ואפילו מנוה ממש שאין מצרפין אותו למנין, מ"מ י מותר להתפלל בעזו בב"ה (כ"י בשם תשובת הרשב"א ריב"ש ס' קע"ג). ומה שנהגו לגרשו מב"ה, יא שלא ידחוק יחידים שצריכים להתרחק מארבע אמותיו. (שם ריב"ש). יב ט] {ב} ואסור בתכבוסות ובתספורת יג] (ב] ובנעילת הסנדל, כאבל. ומותר בדברי תורה. שונה, ושונין לו. נשכר, ונשכרין לו. והמוחרם, לא שונה ולא שונין לו; לא נשכר ולא נשכרין לו; וכן אסור להננות יותר מכדי חייו (תשובת רשב"א). אבל שונה הוא לעצמו, שלא ישכח תלמודו, ועושה לו חנות קטנה כדי פרנסתו; יא] ומותר לדבר עם המנודה ועם המוחרם, אלא אם כן החמירו עליו בית דין בפירוש. הגה: יב] ומ"מ לא ידבה עמו בדרים, ולא ידבר עמו אלא לצורך, כמו שמדבר עם האבל (הגהות אלפסי ריב"ש הנ"ל). במקום שאסור לישב בד' אמותיו, כל שאדם יושב תחלה והמנודה בא לשם, אין צריך להתרחק משם (כ"י בשם הקונטרס). יד ואסור ליכנס לביתו, דהיי כד' אמותיו, יז ואין חילוק בין עמד ליושב (שם).

סעיף ג

מנודה שמת, בית דין שולחין טז ומניחין אבן על ארונו, יז] ואין קורעין עליו, יח ולא חולצין, ולא מספידין. והני מילי לאפקירותא ועובר על דברי חכמים; אבל לממוא, כיון שמת, פטור מגזירתם ואין סוקלין ארונו, ומספידין אותו כראוי.

סעיף ד

יד] אפילו נידוהו משום עובר על דברי חכמים, אם חזר בו, אע"פ שלא התירו נידויו, מתעסקין עמו לכל דבר.

סעיף ה

טז] אף ע"פ שאסור לאכול ולשתות עם המנודה או המוחרם, מכל מקום האוכל ושותה עמו אין לו דין מנודה.

סעיף ו

טז] אם רצו בית דין למעט הנידוי מל' יום, או להוסיף, הרשות בידם. הגה: יז ט] ויש רשות לבית דין להחמיר עליו ב' (א] שלא ימולו בניו, ושלא יקבר אם ימות (בנימין זאב ס' רפ"ט וכ"כ הב"י בשם הרמב"ן ס' רמ"ד), <א> ולגרש את בניו (ב] מבית הספר ואשתו מבית הכנסת, עד שיקבל עליו הדין (נ"י פרק הגחל).

סעיף ז

יח] כשיגיע הזמן, מתירין לו אם ירצו, <ד> אף אם לא יחזור בו. יט] ומכל מקום טוב הוא שלא יתירו לו אם לא יחזור בו, שלא תתמעט יראתם.

סעיף ח

כ] אם ירצו בית דין <ה> להחמיר עליו עוד ולהחרימו, הרשות בידם.

סעיף ט

כא] אם ראו בית דין קושי האיסור והעבירה, מחרימין גם האוכל ושותה עמו והיושב בד' אמותיו.

סעיף י

אם ראו בית דין לנדוהו כא] שלא יזמן בשלשה ולא יתפלל בעשרה ולא יקברו לו מת ולא ימולו לו בן, (ה] רשאים הם. סעיף יא

כב] אם נתנדה על עבירה, אינו מצטרף לעשרה.

סעיף יב

כג] <א> הא דאמרינן במנודה סתם שהוא אסור בדיני המנודה, דוקא מנודה לבית דין שהוא מנודה לכל אדם, בין דלא אתי לבית דין או דלא ציית דינא או לאפקירותא או לדבר עבירה, בין נידוהו בית דין, בין שנידהו כל אדם, דינו שוה; בין לעירו, בין לעיר אחרת. אבל מנודה לחצאין, כגון תלמיד שנידה לכבודו, וכן מנודה לעיר אחרת שנידהו לכבודם, אינו אסור בכל דין המנודה, אלא שבני אדם מרחיקין אותו כדי לביישו, כג] אבל אבילות אין עליו.

סעיף יג

כג] הא דאמרינן סתם נידוי ל', היינו לענין כשמנדין אותו כד] אומרים: פלוני יהא בנידוי שלשים יום; ומ"מ אם חוזר בו, כה] אם היה הנידוי בשביל ממון או אפקירותא ופייס לבעל דינו, מתירין אותו לאלתר. כד] ואפילו אם לא חזר בו, יש מי שאומר שמתירין לו לאחר שלשים יום, והוא שיבא לבית דין ומבקש שיתירו לו. כה] אבל אם מזלזל בנידוי ואינו מבקש שיתירו לו, מניחין אותו בנידוי עד שימות. כו] ויש

שו"ת מהרי"ל סימן קצז

4

[תשובה לשאלת מה"ר יצחק בסי' קצג, ה].

ועל בקור שונא, אדוני לא פי' מאי טעמא שונא ליה. אי הוה מאותן שמותר לשנאותם לא קוראים בו עמך כיון שאינו עושה מעשה עמך ואפילו להחיותו אין מצווין ואפילו בן על אביו אינו נענש כל שכן שאינו חייב לבקרו שהוא גם כן בכלל גמילו' חסדים והוי גם בכלל להחיותו כדמוכח פרק אין בין המודר דטעמא דבקור חולים חשוב להנאתו נמי. ואי הוה מאותן שאסור לשנאותן אלא יצר הרע של הבריות תקפה לשנאותו, אדרבה מצוה טפי לבקרו מאינש אחריני כדמוכח באלו מציאות דאפילו טעינת שונא קודם לפריקת אוהב אף על גב דצער בעלי חיים דאורייתא משום דלכוף יצרו עדיף. והוה שונא מיירי דראה בו דבר עבירה בינו לכינו דאיהו מותר לשנאותו כדמוכח בערבי פסחים ואסור להגיד לאחרי' דאין מאמיני' לו ומפיק עליו שם רע, ואפילו הכי לכוף יצרו עדיף. ואי משום דכתב מר דנראה כשמח לאידו, אי שמח לאידו הוי עדיף ליה לחולה כדאמר רבא יומא קמא טרוקי' גלי מכאן ואילך אכריזו בשוקא כו' עד מאן דסני לי יחדי וכתוב בנפול אויבך וגו'.

אך עדיין [יש] להסתפק אם הוא בעצמו (יראה) [ירא] שיחשדוהו ששמח לאידו של שונאו. ואפילו הכי נראה לי להביא ראייה מטעינה כדפי' לעיל דקיימא לן כמלא ריס צריך לילך אחריו ובכל ענין קפסיק ותני שונא לטעון כו' מכלל דמיירי שעומד אצלו ממש ואפילו הכי לא ילך לו ממנו שלא יהא נראה כשמח לקלקולו, אלא ודאי אפילו הכי צריך להתקרב אליו ולסייע, וכיון שזה מסתייע אין חוששין על מראית העין, והכי נמי ודאי זה מסתייע ע"י דנטל אחד מס' מחליו וכמעשה דרבי עקיבא דכיבד וריבץ לפניו והמודר הנאה מחבירו מסתמא לא מאהבה עשה ואפילו הכי מבקרו וקאמר התם עליה מחיתיה לא אדריה. ונהי דלמאי דקאמר התם כל המבקר את החולה מבקש עליו רחמים, והאי שונא אפשר שאינו מבקש, מכל מקום טעמא אחריני שפירש לעיל שייכא גם בשונא וכדפריך התם ונעיל ביה שיתין ונוקמה ליה כולה, אלמא שדבר פשוט הוא שמהדריהו.

ועוד ראייה מפרק אלו מגלחין דגרסי' התם דרב יודא שמתיה להווא צורבא מרבנן דהוה סני שומעני' וקאמר התם כי חלש רבי יודא עיילו רבנן לשיולי, פי' לבקרו, על איהו נמי בהדיהו כו', ושונאו הוה כדמוכח התם ואי הוה נראה כשמח לאידו חלילה וחס דרבנן שבקוהו ליה למיעל בהדיהו משום כבודו דרב יודא. וגם כל ישראל אינם חשודים שישמחו לחלי חבריהם, אף על פי ששנאו, אין שמחין למיתתו, וכל חלי מסוכן הוא דכתיב רוטפש בשרו מנוער וגו'.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות ביקור חולים ורפואה ונוטה למות וגוסס סימן שלה

5

מתי מבקרין החולה, ואיזה חולים מבקרין, וכיצד מתפללין עליו, ובו י' סעיפים.

סעיף א

א מצוה לבקר חולים. ב <א> הקרובים והחברים נכנסים מיד; והרחוקים, אחר ג' ימים. ואם קפץ עליו החולי, אלו ואלו נכנסים מיד. (טור בקיצור מס' ת"ה = תורת האדם = להרמב"ן).

סעיף ב

אפילו הגדול ילך לבקר הקטן, ואפילו כמה פעמים ביום, א ואפילו בן גילו. ג וכל המוסיף ה"ז משובח, ד ובלבד שלא יטריח לו. הנה: ז. י"א דשונא יוכל לילך לבקר חולה (מהרי"ל קצ"ז), ח ולא נראה לי, ט אלא לא יבקר חולה, ולא ינחם האבל שהוא שונא, שלא יחשב ששמח לאידו, ואינו לו אלא צער, כ נראה לי (ש"ס פ' כ"ג).

סעיף ג

המבקר את החולה לא ישב על'ג מטה ולא על'ג כסא ולא על'ג א} ספסל, אלא מתעטף ויושב לפניו, שהשכינה למעלה מראשותיו. הנה: ד. וזקא כשהחולה שוכב על הארץ, דהיושב גבוה ממנו, אבל כששוכב על המטה מותר לישב על כסא וספסל (כ"י בשם הר"ן, וכן נוהגין).

סעיף ד

אין מבקרין החולה בג' שעות ראשונות של יום, מפני שכל חולה מיקל עליו חליו בבקר, ולא יחוש לבקש עליו רחמים. ולא בג' שעות אחרונות של יום, שאז מכביד עליו חליו ויתייאש מלבקש עליו רחמים. ט וכל שביקר ולא ביקש עליו רחמים, לא קיים המצוה (כ"י בשם הרמב"ן).

סעיף ה

כשמבקש עליו רחמים, ג אם מבקש לפניו, יכול לבקש <א> בכל לשון שירצה. ואם מבקש שלא בפניו, לא יבקש <ב> אלא בלשון הקדש.

סעיף ו

יכלול אותו ד בתוך חולי ישראל, שיאמר: המקום ירחם עליך בתוך חולי ישראל. ט ובשבת אומר: שבת היא מלועוק, ה ורפואה קרובה לבא.

סעיף ז

ט אומרים לו שיתן דעתו על ענייניו, אם הלוח או הפקיד אצל אחרים, או אחרים הלוח או הפקידו אצלו, ואל יפחד מפני זה מהמות.

סעיף ח

אין מבקרין ד לא לחולי מעים ולא לחולי העין ד ולא לחולי הראש. ז וכן כל חולי דתקיף ליה עלמא וקשה ליה דיבורא אין מבקרין אותו בפניו, יא אלא נכנסין בבית החיצון ושואלין ודורשין בו אם צריכין לכבד ולרביץ לפניו, וכיוצא בו, ושומעין צערו ומבקשים עליו רחמים.

סעיף ט

ח יב} {מה} מבקרין חולי עובדי כוכבים, מפני דרכי שלום.

סעיף י

ט <א> <ה> בחולי מעים אין האיש משמש את האשה, אבל האשה משמשת את האיש. הנה: ז. י"א שמי שיש לו חולה בביתו, ילך אצל חכם שבעיר. ז.ב. שיבקש עליו רחמים (נ"י פרק י"ג), וכן נוהגו. ז.ב. לסדך חולים בבהכ"ג, לקרא להם שם חדש, ז.ב. כי שני השם קודע גזר דינו. יא ט. ג. ניתום אבלים, קודם לביקור חולים (כל בו).

ש"ך יורה דעה סימן שלה

6

א ואפי' בן גילו. שנוטל א' מס' בחליו:

ב אלא לא יבקר כו'. וכתב הב"ח דללות את השונא ליכא למיחש לשמח לאידו באשר הוא סוף כל האדם אבל לנחם אבל או לבקר חולה שהוא שונאו יש לחוש לכך ומיהו הכל לפי מה שהוא השנאה ולפי מה שהם השונאים:

ג אם מבקש לפניו. הרי מבקש כביכול בפני השכינה עצמה שהרי היא מראשותיו של חולה אבל אם מבקש שלא בפניו אין המלאכי השרת מכירין בכל לשון ועיין בא"ח ס"ס ק"א:

ד בתוך חולי ישראל. שמתוך שכוללו עם אחרים תפלתו נשמעת יותר:

ה ורפואה קרובה לבא. ובא"ח סי' רפ"ז מסיים המחבר ורחמיו מרובים ושבתו שלום וכ"פ הב"ח ע"ש:

ו לא לחולי מעיים. משום כיסופא:

ז ולא כו'. שהדבור קשה להם:

ח מבקרין חולי עובדי כוכבים כו'. משמע אפי' חולי עובדי כוכבים לחוד וע"ל סי' קנ"ח:

ט בחולי מעיים כו'. דחיישינן כיון שהיא חולה והוא בריא שמא יבא עליה בע"כ אבל האשה משמשת האיש דכיון שהאיש חולה ליכא למיחש שיבא על אשה בריאה בע"כ דכיון שהיא בריאה והוא חולה יכולה היא שתנצל מידו עכ"ל עט"ז והוא מדברי ב"י אבל הד"מ והב"ח והדרישה השיגו על הב"י בזה ופירשו דמדאיתמר דין זה גבי חולי מעיים ש"מ דלא שייך אלא גבי חולי מעיים דכשנפנית איכא גילוי מלפניה ומאחריה ואיכא חששא דיצרו תקפה עליו כו' ע"ש וע"ל סי' קצ"ה ס"ק ל"ט ולקמן סי' שנ"ב ס"ג:

י וכן נהגו לברך החולים כו'. עיין בא"ח סי' נ"ד ס"ב כתב הרב דיש נוהגין לברך החולה בין ישתבח ליוצר וכתוב בדינים והלכות של מהר"ו סי' ח' שאין לברך החולים בשבת וי"ט וכ"כ בתשובה סי' קט"ו, ובא"ח ס"ס רפ"ח כ' הרב דמותר לברך בשבת חולה המסוכן בו ביום:

יא ניחום אבלים קודם כו'. שניחום אבלים הוא גמילות חסד שעם החיים ועם המתים וכתב הב"ח כשא"א לקיים שניהם מניח את החולה ועוסק בנחמות אבלים אבל כשאפשר לקיים שניהם ביקור חולים קודם כדי לבקש רחמים עליו שיחיה או לרבץ ולכבד לפניו דחשיב כאלו מחייהו וע"ל סי' ר"מ ס"ב (דין מי שאסר הנאתו על חברו אם יכול לבקרו נתבאר בסי' רכ"א סעיף ד'):